

Sinikka

WSOY

Nopola

Likka,

äite

ja

rouva Obama

Sinikka Nopola
LIKKA, ÄITE
JA ROUVA OBAMA

Episodiromaani

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© SINIKKA NOPOLA 2013
ISBN 978-951-0-39927-9
PAINETTU EU:SSA

Unelmoida: olla haaveissaan,
uneksua, kaivata, toivoa jotain.
»Neitonen unelmoi onnesta.»

Todellisuus: se, mikä on todellista,
todella olemassa olevaa.
»Keski-ikäinen nainen havahtui
todellisuuteen: oliko hän käyttänyt
sanaa unelma sitten nuoruuden
päivien?»

»Lue minua toisin. Avaa minun silmäni.»
- Hilja Mörsäri

LIKAN VARHAISVUODET

(Puolen päivän vanhana)

Syntymä

Mää olin syntyessäni melko veltto. Eikö se ymmärrä imee rintaa, äiti ihmetteli.

Mää nukahtelin vaan, ja mua piti melkein tönä hereille. Äidillä oli kauhee vaiva saada mut syömään. Mua pidettiin epänormaalina.

Mää keskustelin aikuisena lapsuudestani yhden aivotutkijan kanssa. Hän sano, että moni lahjakas persoona on ollut vauvana melko passiivinen. Lahjakkaalle persoonallisuudelle on ominaista, että hän välttelee kohtaamista maailman kanssa mahdollisimman pitkään. Hän haluaa viipyä eräänlaisessa ihmiskunnan yhteisessä alku-unessa. Jossakin syvällä – universumimme piilotajunnassa – hän ymmärtää, mitä maailmassa eläminen ihmiseltä vaatii: esimerkiksi kykyä erotella kananmunan valkuainen keltuaisesta siten että kananmunan kuori rikotaan lyömällä sitä terävästi kulhoon, minkä jälkeen

valkuainen valutetaan astiaan vaihtamalla keltuaisen paikkaa kuoresta toiseen.

Kerroin tämän teorian äidille.

– Otas ny lihapullia ettei jähdy, sano äiti.

(Kuusivuotiaana)

Kävin päiväkerhoa

Mää kävin kuusivuotiaana Pyynikin seurakunnan päiväkerhoo. Oli joulunalusviikko, ja kotona oli puhuttu, että joulu on Jeesuksen syntymäjuhla. Päiväkerhon opettaja kysy:

– Tietääkö kukaan, minkä vuoksi joulua vietetään?

Nyt tuli mun tilaisuuteni, mää ajattelin ja nostin käteni. Toinenkin käsi oli ylhäällä, Pyynikin seurakunnan kirkkoherran kolmivuotias poika viittilöi. Opettaja ei nähny mun kättäni, kun mää istuin vähän sivussa.

– Mikko, kerro sinä, opettaja sano.

Mää painoin käteni alas. Mikko vastas:

– Se on Jeesuksen nimipäivä.

Opettaja näytti huolestuneelta.

– Se ei mennyt ihan oikein. Joulu on Jeesuksen syntymäpäivä, mutta kukaan ei tiennyt.

– Mää oisin tienny, kuiskasin yhdelle likalle, joka istu mun vieressäni.

Sitten mua rupes itkettään.

Mua ei huvittanu harjotella piirileikkiä, mikä meidän piti esittää päiväkerhon joulujuhlassa. Mää hypelin toisten mukana itku kurkussa.

Se itku jatku vielä kotonakin. Mää menin vaatehuoneen lattialle istuun. Kyyneleet valu mun poski-ani pitkin.

– Herrajestas, mitä sää täällä yksinäs itket? äiti kysy.

– Kun opettaja ei nähny mun kättäni, vaikka mää viittasin.

– Sun tarttis olla vähän näkyvämpi viittaaja. Ettei susta vaan ois kehittymässä semmonen syrjään vetäytyny nuori.

Siitä Mikosta tuli jo melko nuorena teologian tohtori ja kirkkohistorian dosentti. Mää olin niinä vuosina Servi Systemsissä siistijänä. Mun viittaamisessani olis varmaan ollu jo silloin nuorena parantamisen varaa, mää ajattelin.

(Seitsemänvuotiaana)

Mua höynäytettiin

Meillä oli mun kaks pikkuserkkuani kylässä. Me leikkittiin paperinukeilla ja juotiin mehua. Ne kuiskutteli keskenään ja näytti mulle semmosia pieniä tyyny-mäisiä pakkauksia. Niissä luki »Savett».

– Mitä noi on? mää kysyin.

– Näillä saa lakupötköjä teidän talon kaupasta, toinen sano ja katteli lattiaan.

– Mee heti hakeen, sano toinen.

Ne anto mulle kaks pakkausta, ja mää kipasin meidän talon ruokakauppaan. Likat käveli mun takanani, ja mää kuulin kikatusta. Mää aattelin että ne juttelee keskenään jotain vitsikästä.

– Saisinko mää näillä lakupötköjä? mää kysyin myyjältä ja laitoin ne pakkaukset tiskille.

Myyjätär pudisteli päätään.

– Noi sano, että näillä saa, mää sanoin, kun mää huomasin ne likat ovensuussa.

Ne tirsku ja katteli maahan.

– Mitä tää tarkoittaa? mä tiedustelin niiltä.

– Ekkö sää ennen oo kosteuspyhkeitä nähny? toinen kysy.

Mää pyhkäsin sitten käteni sillä Savetilla, ja se tuntu aika raikkaalta uutuudelta. Mää olin loppujen lopuks kiitollinen, että ne pikkuserkut tutustutti mut raikastaviin kosteuspyhkeisiin. Siitä kiitokseks mä tyhjensin säästöpossuni ja ostin meille kaikille lakupötköt.

Kun mä kerroin tän tapauksen äidille, se sano:

– Sää oot ollu aina helposti höynäytettävä.

(Kahdeksanvuotiaana)

Häijää, Krääkkiö, Röyhiö

Tein joka vuosi vanhempieni Eilan ja Rampen kanssa kesämatkan. Kerran isä halusi mennä katsomaan Mouhijärvelle Häijään kylää. Istuin takapenkillä.

– Tää on yks pussinperä, Eila sanoi. – Mitä varten mejän täällä pitää ajella?

– Näitä peltoja on meikäläisen esi-isät kyntäny, Rampe totesi.

– Tää on kyllä hyvin tuntematon paikka kun vertaa vaikka Kangasalaan. Aina kun mä meen Kangasalle, sävelet alkaa soida mun päässäni. »Mä oksalla ylimmällä oon Harjulan seljänteen.»

– Mouhijärven Häijää. Suvun syntysija, Rampe huokasi.

– Se on nin kamala nimikin, Eila sanoi. – Mää en sinuna tekis missään numeroo siittä, että suku on lähtösin Häijäästä.

- Ei tehrä sitten.
- Loukkaannuiksää?
- Ei sen nin väliä o.
- Kyllä sää loukkaannuit, mää tunnen sut. Ei siinä loppujen lopuks oo mitään häpeemistä. Paikka kun paikka, sulle on aina tullu niin helposti komplekseja, ja likka tulee suhun siinä asiassa. On niitä vieläkin pöhkömpiä nimiä, niinkun Krääkkiö.
- Vaarinvaarin kototalo oli siellä.
- Mun sukunihan tulee mummun puolelta Ikaalisista. Suomen vanhin kauppala.
- Jaa.
- Sää oot sitten lyhytsananen. Sun kanssas keskustelu päättyy ninkun seinään. Mää ny vaan halusin sanoo, että mun mummoni suku on kauppalasta lähtösin.
- Jaa-a.
- Toi on just tota. Näkee että sun sukus on Häijästä. Sää et oo koskaan osannu keskustella.
- Jaa jaa.
- Mulla on aina tarvetta sanoo vähä enemmän. Nymmää mietin, että mitä varten meijän tarttee olla koko elämämme Suomessa, täällä Neuvostoliiton kainalossa. Mää en varmaan pääse koko elämäni aikana Amerikkaan. Nevörkki on mulle kaukanen haave.

Luin runokirjaa takapenkillä. Kohottauduin ja kysyin:

– Mitä tarkoittaa »lumoissa poven liekin loistavan, soaistu, valon varjoon sekoitan»?

– Mitä sää luet? Eila kysyi.

Luin kirjan nimen sen kannesta:

– »Saima Harmaja, kootut runot». Mää löysin mummulan hyllystä.

– Otikko sää muuten mukaan sitä Perryä? Rampe kysyi.

– Sulle on aina riittänyt tommonen sitruunasuuda, Eila sanoi. – Kun sais joskus vaikka pinacoladaa!

– Mitä se on? Rampe kysyi.

– Mää luin että Ruotsin prinsessa Pirkitan lempijuoma on pinacolada. Se on se, jonka mies on se vaalee prinssi Hans von Hohenzollern. Mää oon säästänyt sen Me Naiset -lehden jossa Pirkitta antaa jumppaohjeita. Kun päästään takasin mökille, mää voin näyttää sen haarahypyn millä alotetaan.

Eila vilkaisi takapenkille.

– Jumpataan kun päästään kotiin!

Jatkoin lukemista: »En näe taivasta ja maata, en, ma hämmentämä hunnun tulisen.»

– Röyhiö, sanoi Rampe. – Nyt se nimi tuli mieleen. Ikaalisten Röyhiö. Eikös teijän yks sukuhaara

oo sieltä? Ei se Röyhiökään niin häävi nimi oo.

– Kyllä Häijää pöhkömpi on, mutta en määh halua siitä enää sun kanssa väitellä, Eila sanoi.

(Kymmenenvuotiaana)

Rekvisiitta

- Äiti, määhän pääsin joulujuhlanäytelmään.
- Mihin rooliin?
- Opettaja kokeili ensin mua lumihiihtoleeksi, mutta mulle ei löytynyt sopivankokosta kranssia päähän. Määhän pääsin rekvisiitaksi.
- Mikä se on?
- Määhän saan kantaa semmosen pahvisen puun siihen näyttämön takaosaan.
- Ooksää lavastaja?
- Ei kun »rekvisiitta». Opettaja sano.
- Mikä semmonen sana on? Emmäähän oo kuullukaan. Rekvisiittaahan on kaikki semmonen mitä näyttämöllä tarvitaan, mutta ei ihminen voi olla rekvisiitta.
- Määhän oon.
- Oookko säähän kuullu väärin? Kysytään isältä. Rampe! Mikä semmonen on, joka pistää näyttelmässä rekvisiittan paikoilleen?

– Rekvisitööri!

– No ni, sää oot rekvisitööri. Onhan se ny toista kun rekvisiitta. Sitä mää kyllä vähän ihmettelen, ettei sulle löytyny sopivankokosta pääkranssia. Mistä se voi johtua?

– Opettaja sano, että mun pääni on liian iso.

– Ei mulla vaan tommosta ongelmaa sun iässäs ollu. Mää olin usein kuusijuhlissa prinsessa, mulla oli kruunu päässä. Sun on täytyny periä toi päänmalli isältäs. Rampe, kuulekko sää sinne olkkariin, olikko sää koskaan rekvisitööri?

– Taisin kerran olla.

– Mää arvasin. Sieltä se keeni tulee.

(Kaksitoistavuotiaana)

Partiolainen

Mää olin lippukuntani kaikkien aikojen »ongelmallisin» lipunnostaja.

Mää olin liittynyt partioon vanhempieni aloituksesta. Se oli niiden mielestä käden taitoja ja ryhmähenkeen kehittävä harrastus.

Vartionjohtajat oli opettanu meille kädestä pitäen solmut ja harjottanu lipunnostoo, jotta kenellekään ei tapahtuis virhettä partioleirillä, missä lippu nostettiin salkoon joka aamu. Toimenpide kesti kymmenisen minuuttia.

Yhtenä aamuna tuli mun vuaroni. Mää edustin Pingviini-vartiota.

Mää astelin lipputangon luokse. Pyhäjärvi hohteli taustalla. Mää aattelin, että mää olisin mieluummin soutelemassa kun suorittamassa lipunnostoo. Mun paras kaverini Pingviini-vartiosta, Hannele, partionimeltään Hanski, piti lippua sylissään, kun mää

rupesin tekeen solmuja. Mää vilkasin meijän vartionjohtajia johtoryhmän rivistössä, ja ne yritti näyttää kannustavilta. Ne tiesi, että solmut ei ollu mun vahvinta aluettani. Mää sain ne kuitenkin alle viidesätoista minuutissa punottua. Sitten ei muuta kun lippu salkoon. Se lähtikin nouseen, mutta yhtäkkiä narun päässä hinautu jotakin painavaa. Mitä ny, mää ihmettelin. Onko toi sammalkökkäre? Kuinka se ny sinne yläilmoihin nousee?

Mää vilkasin vartionjohtajia. Ne näytti hämmästyneiltä.

Mää en voinu enää pysäyttää lippua, kun se oli jo puolessavälissä. Sammalkökkäre meni kovaa vauhtia ylös. Se oli tarttunu lipun naruun niin nopeesti, että mää en ollu huomannu.

Koko partiolippukunta seiso ja odotti. Kaikki oli hiirenhiljaa. Oli ihan tyyntä. Ruudulliset ruokailuvälinepussit roikku puitten oksilla. Nekään ei liikahatanu. Me oltiin tehty ne koulun käsityötunnilla, ja ne oli käsketty ottaa leirille mukaan. Leirillä jokainen oli laittanu omaan pussiinsa veitsi-haarukkaporin sekä lusikan. Mää sain lipun noustessa turvaa siitä, kun mää keskitin katseeni omaan punaruudulliseen pussiini, jossa oli mun ompeleman nimikirjaimet ja ristipistokuvioita. Muualla mää en uskaltanu kattoo.

Likka, äite ja rouva Obama

Likka syntyy. Likka käy päiväkerhoa. Likka runoilee, seurustelee ja synnyttää. Likka on kapinallinen, mutta likalla on äiti aina mukana.

Äiti määrää. Äiti opastaa, ratkaisee ja päämääröi: »Kun sun puheitas kuuntelee, niin ei uskois, että sää oot vilosofian kandidaatti.»

Likka väittää, että äitiä kiinnostaa vain näkyvä maailma, likkaa taas näkymätön. Viime kädessä äiti on likan puolella ja valmis järjestämään hänen »asiansa kuntoon».

Episodimainen, tragikoominen tarina äidistä (Eila), tyttärestä (likka) sekä heidän lähipiiristään, johon kuuluvat isä (Rampe), sulhanen (Pirkka) sekä tyttövauva, joka kirjan lopussa on 15-vuotias.

9 789510 399279

ISBN 978-951-0-39927-9

84.2

Likan potretti Markus Majaluoma

Päällys Mika Tuominen

www.wsoy.fi